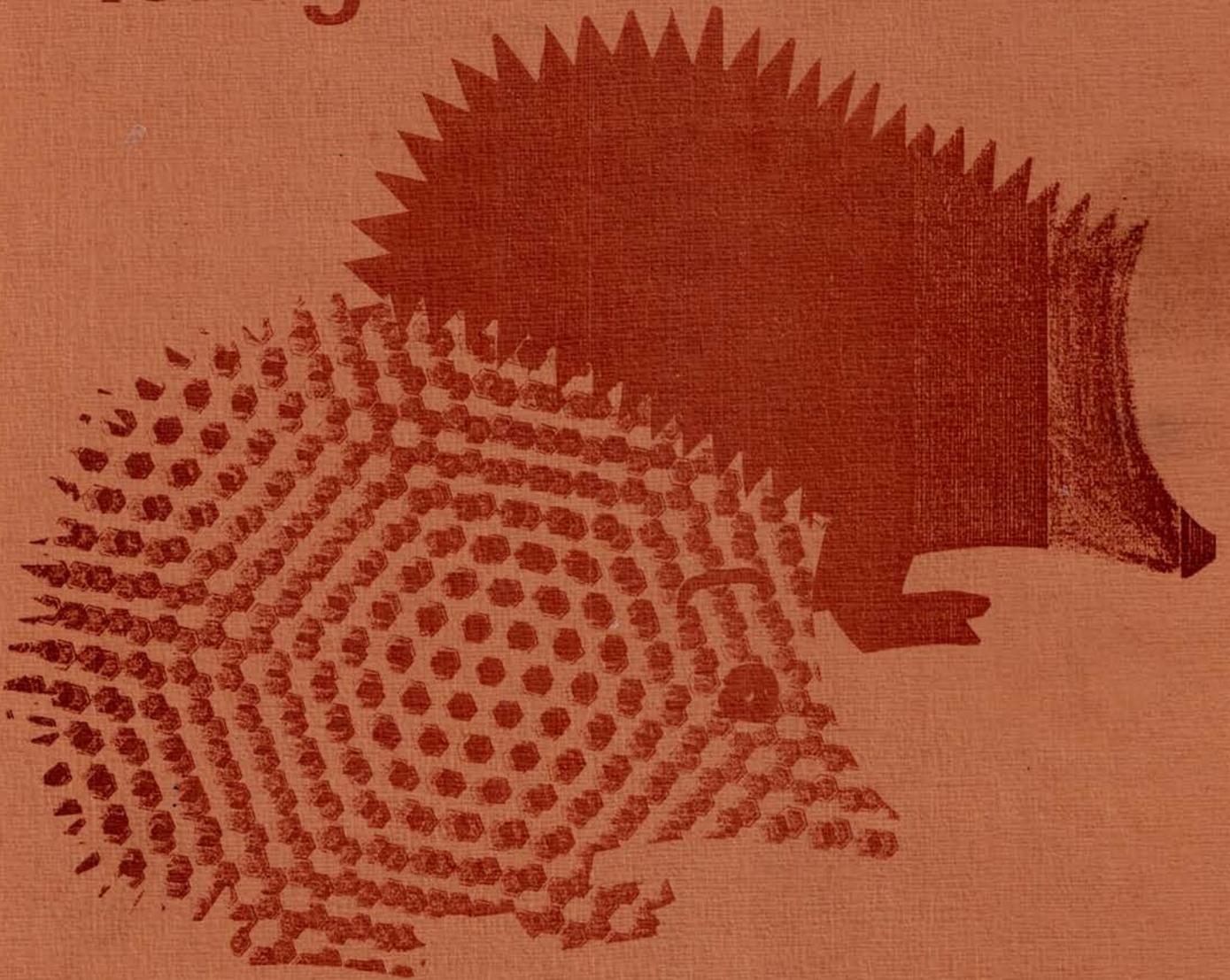

De Haagse Egelopvang Terugblik

aug. 1985 /

juli 1989

I. Geschiedenis van de Haagse Egelopvang

Al jaren neemt de egelstand in West-Europa merkbaar af. Stadsuitbreiding, stedsbouw op groene plekken in de stad, wegeaanleg dwingen de egels naar elders uit te wijken. Vaak is een nieuw leefgebied moeilijk of niet meer te vinden.

Land- en tuinbouwgif, bodem- en waterverontreiniging veroorzaken veel ziektes onder egels. Ongelukken en aanrijdingen zijn voor de meeste getroffen en dodelijk. Zeker in de Randstad geldt deze situatie.

De egel, met andere zoogdieren reeds lang beschermd in Nederland, werd nog eens apart tot beschermde diersoort verklaard. Men mocht hem niet meer als huisdier houden, hem als "schadelijk" dier doden enz.

Naast deze beschermende maatregel ging men op talrijke plaatsen in Europa over tot het instellen van egelopvangcentra. In Nederland bestaat een aantal zelfstandige egelasielen naast egelopvang in vogelasielen.

In Den Haag verzorgde familie de Groot met het Vogelasiel aan huis ook het (geringe) aantal binnengebrachte egels. Toen dit door omstandigheden medio 1985 niet meer mogelijk bleek, nam de huidige coördinator van de egelopvang deze taak op zich. Op ons verzoek gaf de afdeling Den Haag van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren al vrij snel nuttige adviezen en de financiële steun, nodig voor de verzorging van de dieren. Op haar advies startten we een donatiemogelijkheid (jaarlijks/éénmalig). De diverse media kwamen in die tijd met veel informatie over egels. Het gevolg was, dat mensen in toenemende mate egels bij ons brachten, waar men dit vroeger niet deed, uit onwetendheid waarschijnlijk.

Het komt slechts heel zelden voor, dat een egel onterecht bij ons komt.

De toename in egels per kalenderjaar verliep als volgt in de opvang:

1985 : 24; 1986: 78; 1987 : 142; 1988 : 178. In het eerste half jaar van 1989 : 33 (evenveel als in het eerste halfjaar van 1988).

We startten eind 1985 als werkgroep Egelopvang Den Haag e.o., vroegen en kregen ontheffing t.b.v. verzorging en opkweken van tijdelijk bij ons verblijvende egels van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

De doelstelling luidde en luidt nog steeds: het opvangen en verzorgen van zieke en gewonde egels en het grootbrengen van baby-egels, met het doel deze na genezing en/of volwassen worden terug in de natuur te brengen in een voor hen passende omgeving.

Van een klein begin met tot kooien omgebouwde keukenkastjes e.d. in 2 keukens thuis, groeide de organisatie tot een kleine opvangruimte met 30 kooien (aangeschaft dankzij de Dierenbescherming Den Haag), gehuurd van Vogelbescherming in het park Meer en Bos en een ziekenboeg met zo'n 12 kooien in een keuken thuis.

Die extra ruimte betrokken we 4 maart 1987. Een paar medewerkers die reeds thuis mee hielpen in 1986 gingen met het werk door in Meer en Bos.

De coördinator en een medewerker bleven voor de ziekenboeg-egels zorg dragen. Ook enkele nieuwe medewerkers kwamen in Meer en Bos met de egels helpen.

Het nieuwe egelasiel "de Egel-Antier"

Het bleek al snel, dat de kleine ruimte in Meer en Bos volstrekt ontoereikend was voor het toenemend aantal op te vangen egels. Ook konden de medewerkers zich niet wenden of keren, als er meer dan één - zeer nodig in het drukke seizoen - tegelijk bezig was.

Ook de ziekenboeg aan huis werd te klein en de daar intussen opgedane know how voor verzorging van zieke/gewonde en héél kleine baby-egels kon niet overgedragen worden, omdat de werkruimtes zover uiteen lagen.

De werkgroep wendde zich tot de Dienst Groenvoorzieningen en Milieu-educatie (D.G.M.) met de vraag of deze niet ergens een grotere ruimte voor ons had. Met veel steun van hen kregen we die en konden we begin augustus 1988 officieel na een inspannende verbouwings/inrichtingsperiode in de D.G.M. post v.d.Made in de duinen bij de Savornin Lohmanlaan/hoek Laan van Poot een ruimte van circa 6 bij 6,5 meter betrekken.

We beschikken er over een ziekenboeg met 12 kooien, een revalidatieruimte met plaats voor 30 tot 40 kooien en een kleine voorlichtingsstand.

Dierenbescherming Den Haag bleef ons geweldig terzijde staan met uiterst nuttige adviezen, meedenken in de organisatie-uitbouw en met de zo nodige financiële steun voor verzorging, aankoop kooien, verbouwing huidige ruimte enz.

Stichting Egelopvang Den Haag en Omstreken

Op 29 juni 1988 werd de Stichting Egelopvang Den Haag en Omstreken opgericht. De twee "werkers van het eerste uur", de dames P.C.Giel en E.Gietema-Morsink waren de oprichters.

De reden tot deze oprichting was het spreiden van de gehele verantwoordelijkheid over meer mensen. Wij vormden een Bestuur, waarin voorzitter, penningmeester, 1e en 2e secretaris en een publiciteitsmedewerker zitting hebben.

Steun

Naast de onontbeerlijke hulp van de afd. Den Haag van de Dierenbescherming steunt onze organisatie op jaarlijkse donaties en eenmalige giften van geïnteresseerden. Een postbanknummer werd voor dit doel geopend. Door middel van publiciteit, zoals interviews in kranten en wijkbladen, het op infomarkten staan met ons voorlichtingsmateriaal en ons steeds uitgebreider wordend winkelassortiment proberen we aan een uitbreiding van het aantal donateurs en op andere wijze geïnteresseerden te werken.

Dierenartsen

Vanaf het begin hebben we steeds veel steun en advies van dierenartsen ontvangen. Gingen we vroeger voor elk wissewasje naar hen toe, ondertussen kunnen we een aantal handelingen zelf verrichten en hoeven niet voor kleinigheden bij hen aan te kloppen. Zij hebben het al druk genoeg!

Asielmedewerkers

Het aantal asielmedewerkers nam langzaam maar zeker toe tot zo'n 20 momenteel. Acht medewerkers gedurende het hele jaar, de anderen voor de drukke maanden oktober tot mei.

De deskundigheid van alle medewerkers wordt met de dag groter. Zo langzamerhand verricht elke medewerker op haar/zijn "egeldag" vrijwel alle nodige (be)handelingen zelfstandig. Een grote ontlasting voor de enkeling die eerst alle moeilijker zaken afhandelde.

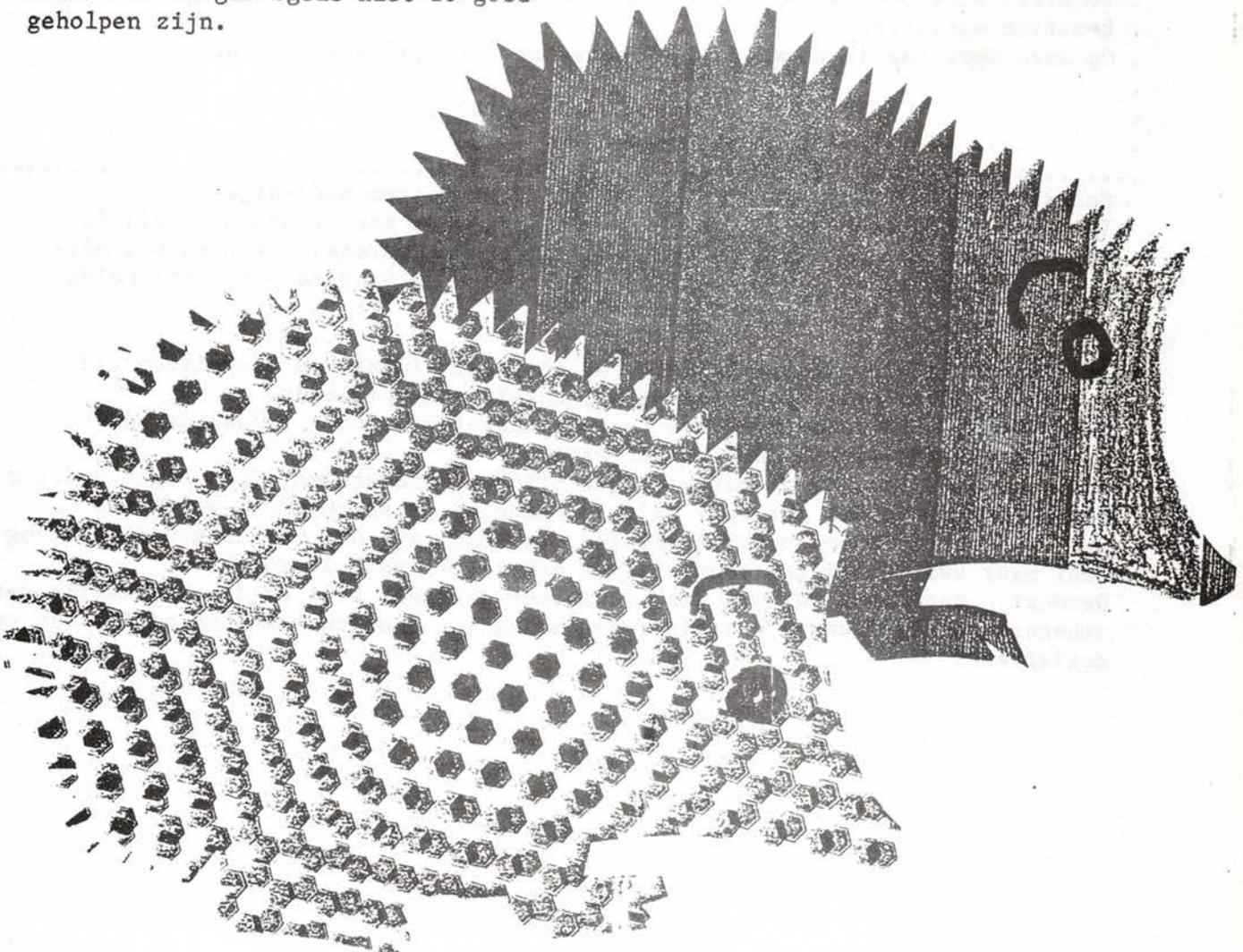
Gesloten tuin medewerkers

Het aantal gesloten tuin adressen waarvan we gebruik kunnen maken voor het revalideren van egels is toegenomen van 2 (in 1986) tot 50 (juli 1989). Ook hier wordt onder begeleiding met steeds meer deskundigheid voor de egels gezorgd.

Andere medewerkers

Voor grote en kleine timmer- en andere klussen hebben we van het begin af aan veel hulp gehad. Grote verbouwingen en reparaties werden "zomaar" verricht, egelhuisjes gemaakt, enz.

Zonder al deze zeer gewaardeerde hulp en die van asielmedewerkers, mevrouw de Groot met de eerste opvang, het Vogelasiel, dierenambulances, en de zoveel betere huisvesting waarover we dankzij de medewerking van de D.G.M. beschikken, zouden de Haagse egels niet zo goed geholpen zijn.

II. Publiciteit, informatie (stand) en winkel

Door middel van het geven van interviews, het aanwezig zijn met winkel en informatiestand, proberen wij onze egelopvang en de situatie van egels in het algemeen meer bekendheid te geven. Op deze wijze doen wij ook aan geldwerving ten bate van onze Egelopvang. Ook geven wij veel info mee aan kinderen die een spreekbeurt willen houden over egels.

Tot halverwege 1988 beschikten wij over niemand voor dit facet van ons werk. Enkele vrijwilligers en de coördinator konden er voor zorgen, dat wij toch aan allerlei informatie-activiteiten deelnamen.

Vanaf het tweede halfjaar 1988 nam Pascalle de organisatie van winkel en infostand op zich. Aangezien zij niet over eigen vervoer beschikte, kwam een deel van de uitvoering (halen, brengen e.d.) op anderen neer.

Maar afgezien van deze vervoersproblemen verliep de verdere opzet door haar inbreng bijzonder plezierig en efficiënt.

Een medewerkster van de Dierenbescherming Den Haag verzorgt de inkoop en bevoorradings ten behoeve van onze winkel vanaf het prille begin op een uiterst prettige en kundige manier.

.....

- . De info- en winkelstand heb ik in september 1988 opgepakt. Er was een kleine voorraad en een kapitaal van f. 120,61.
- . Alle standdagen waren leuk, wel vermoeiend. Dankzij de hulp van collega vrijwilligers kon elke dag weer opnieuw slagen.
- . Iedereen wist hun zegje over te brengen aan egelaars en natuurlijk aan toekomstige egelaars.
- . Op onze Open Dag in november 1988 waren we "schoon" uitverkocht.

Pascalle

.....

Helaas heeft Pascalle deze taak in maart 1989 moeten beëindigen.

In april 1989 meldde ons Bestuur de vacature voor een standhouder bij de Vacaturebank van het MAIC te Den Haag. Mits goed geregeld, kunnen ook uitkeringsgerechtigden met behoud van uitkering zich voor deze functie melden.

De verzorging, de (her)druk, de opzet en verspreiding van ons uitgebreid foldermateriaal over egels berust bij enkele bestuursleden.

Vanaf maart 1989 verzorgen deze tevens, hopelijk slechts tijdelijk, de organisatie van winkel en informatiestand.

Alle activiteiten, zowel het aanwezig zijn op Infomarkten, Open Dagen e.d., als de interviews kosten ons veel tijd en energie: voorbereiden, voldoende vrijwilligers vinden, vervoer regelen, informatie geven bij interviews en nog veel meer kwam er kijken voor slechts een luttel aantal mensen.

Dezen zijn daarnaast ook nog druk bezig met de egels zelf en de organisatie daar omheen. Soms moesten we door te zware belasting voor te weinigen afzien van een activiteit.

Toch is het resultaat over de afgelopen periode goed te noemen:

- 25-03-1988 Interview met de Haagsche Courant in de rubriek "Onder de Haagse Toren", getiteld: "Zijn achterpoten deden het niet".
- 30-03-1988 Met de informatiestand aanwezig bij de cursus Dierenverzorging van de afdeling Den Haag van de D.B.
- 31-03-1988 Interview over de egelopvang door de ziekenomroep van de regionale radio.
- 22-04-1988 Met informatie en winkel aanwezig bij de Milieudag, georganiseerd door het Rijnlands Lyceum te Wassenaar.
- mei 1988 In het contactblad/jaarverslag van de afdeling Den Haag van de Dierenbescherming verscheen een uitgebreid artikel over de egelopvang en de steun die de afdeling Den Haag hierbij verleent.
- 03-06-1988 Egel Diana werd in aanwezigheid van de Haagsche Courant vrijgelaten in het Sorghvlietpark door familie Kerkhof. Op 11 juni verscheen dit gebeuren in de rubriek "Onder de Haagse Toren" van de Haagsche Courant: "Hun stekels glimmend van plezier".
- 03-09-1988 Met winkel en infostand op het Lange Voorhout Festival, georganiseerd door het MAIC Den Haag.
- 04-10-1988 In verband met Werelddierendag met info en winkel in de Konmar aan de Laakkade te Den Haag.
- nov. 1988 Een uitgebreid artikel "Egelopvang Den Haag" in de Kleine Ratelaar (KNNV, AVN, Museon).

Ter gelegenheid van de officiële opening en de Open Dag in ons nieuw opvangcentrum in de Westduinen verschenen in vele wijkbladen en enkele dagbladen artikelen over dit gebeuren:

- sept.1988 Interview in Wijkvereniging Bohemen/Waldeck/Kijkduin: "Geef nooit melk aan egels".
- 02-10-1988 In Haags West Nieuws "Egel-opvangcentrum s'Gravenhage".
- 22-10-1988 Een uitgebreid interview met de Posthoorn: "Egelopvang verhuist naar een eigen centrum".
- okt. 1988 In weekblad Nu: "Open dag egelopvang".
- nov.1988 Na een eerdere vooraankondiging in de Vogelwijker: "Egelburen voor de Vogelwijk".
- 02-11-1988 In compleet Nieuws van Laak/Spoorwijk/Rijswijk: "Egelopvangcentrum".
- 02-11-1988 In de Haagsche Courant: "Nieuw centrum voor thuisloze egels".
- 05-11-1988 Een verslag in de Haagsche Courant: "Egelaars openen opvang".
- 16-11-1988 In de Nieuwe Loosduinse Courant: "Egels een beschermd diersoort".
- 26-11-1988 Een tendentius artikel in het Parool: "Ruzie in Egeltjesland!".
Op ons verzoek verscheen een scherp antwoord op dit artikel van de hand van de bekende Jaap Taapken, eind/hoofdredacteur van diverse tijdschriften op natuurgebied: "Sprookjes uit Egeltjesland".
- 03-03-1989 In de Posthoorn: "Tips voor een egelvriendelijke tuin".
- 20-03-1989 Een interview samen met het MAIC voor Radio West over vrijwilligerswerk in natuur en voor milieu, o.a. over onze egelopvang.

- 20-03-1989 Een lezing over onze Egelopvang in Burgers Dierenpark ter gelegenheid van de landelijke campagne "Vrijwilligerswerk, je beste vrije tijd in de natuur". Naar aanleiding van deze dag verscheen een groot interview over onze egelopvang in de Vrijwilligerskrant (uitgave van de Landelijke Vrijwilligerscentrales), getiteld "Egels doen het doorgaans heel voorzichtig, behalve oversteken dan".
- 22-03-1989 Met winkel en info aanwezig op de cursus van de D.B. Den Haag. Voorjaar '89 In de vogelwijker een artikel getiteld: "Egelvriendelijke tuin".
- 04-04-1989 Een interview met Lokatel.
- 18-04-1989 Met winkel en info aanwezig op de Milieudag, georganiseerd door de Gemeente Wassenaar in de "Warenar".
- 18-04-1989 Met winkel en info aanwezig in de Koningskerk te Voorburg ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Afd.Voorburg/Leidschendam van de Ned.Dierenbescherming.
- 22-04-1989 Met winkel en info op de voorjaarsmarkt van de Zonnebloemschool te Den Haag.
- 04-05-1989 Bezoek van ca. 30 deelnemers aan de "Vroege Vogels" wandeling van de KNNV aan ons asiel.
- 27-05-1989 Met winkel en info aanwezig op de Open Dag van de St.Dieren-ambulance Den Haag.
- mei 1989 Een uitgebreid interview over onze egelopvang en vrijwilligerswerk in het land in het blad "Mens en Natuur" van de IVN.
- 03-06-1989 Bezoek door ca. 50 deelnemers aan een door de Kon.Mij.voor Tuinbouw en Plantkunde in de Westduinen georganiseerde rondleiding aan ons asiel.
- 13-06-1989 In de rubriek "Onder de Haagse Toren" van de Haagsche Courant een artikel "Geen Haagse prijs milieuw 1988" waarin vermeld stond dat onze egelopvang niet in aanmerking kwam voor die prijs. Verbazing onzerzijds: geen contact gehad, geen informatie opgevraagd, verkeerd adres werd gegeven.

Naar aanleiding van een op 3 juli 1989 gepubliceerd artikel in het Binnenhof "Specialistische hulp voor Stekelachtige Hagenaars" verschijnt in de loop van deze zomer een artikel over onze egelopvang in de Benelux-Press. Ook verscheen in juli 1989 een artikel in de Leidsche Courant en volgt een artikel in "Hart voor het Dier" in de 2e helft van 1989.

De volgende activiteiten staan vanaf september op het programma:

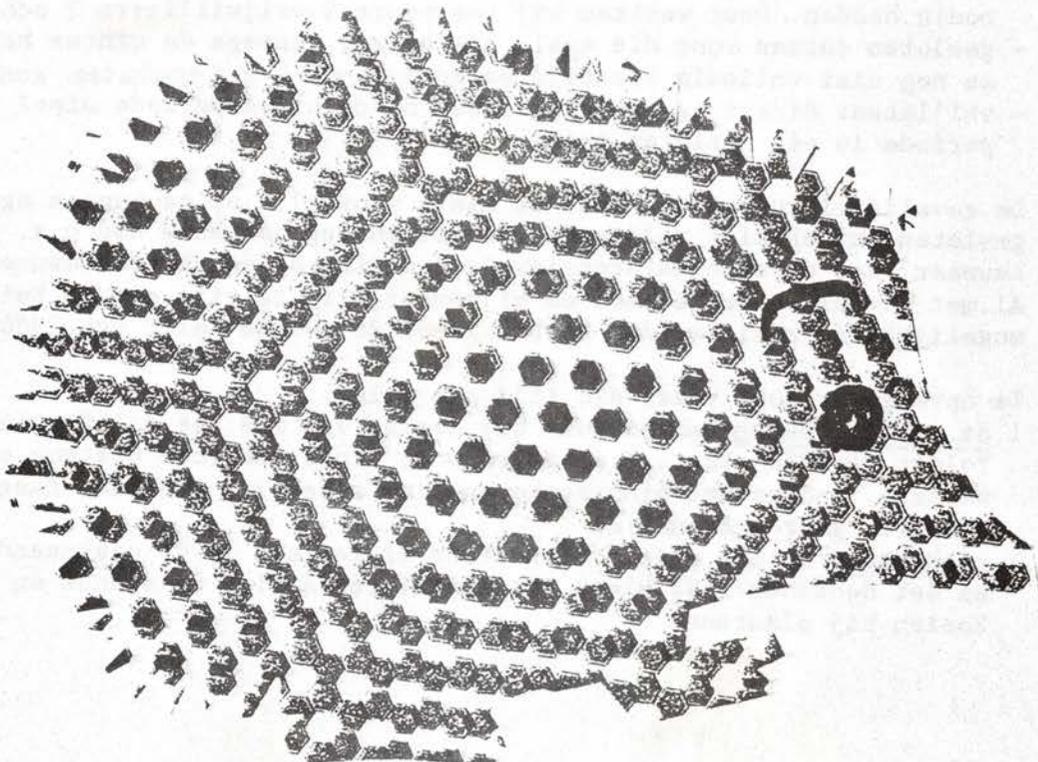
Met winkel en informatie hopen wij aanwezig te zijn op:

- 02-09-1989 Open dag van de St.Haags Dierencentrum aan de Schenkkade.
- 09-09-1989 M.A.I.C.-infomarkt op het Binnenhof.
- 13-09-1989 Haagse Bos manifestatie.
- 04-10-1989 In de Konmar aan de Laakkade ter gelegenheid van Werelddierendag.
- okt.1989 5 dagen met andere Milieu organisaties op een in het Westland te organiseren Milieu week.

EN NIET TE VERGETEN:
ZATERDAG 30 SEPTEMBER 1989:

O P E N D A G

IN DE EGEL-ANTIER
van 11.00 - 16.00 uur

III. Egelopvang

De slachtoffers

Jaarlijks worden vele zieke egels gebracht. Abscessen, andere verwondingen, longontsteking en erger, inwendige parasieten, coccidiose komen het meest voor. Ook aangereden egels en egels die een enorme klap ergens van kregen, komen binnen.

Soms hebben deze een schedelbasisfractuur, gebroken wervelkolom of erger. Egels met verlamde achterpoten door o.a. het eten van vergiftigde slakken zien wij steeds vaker. Zes egels afkomstig van dezelfde plek in het Westland met vergiftigingsverschijnselen: 3 overleden vrij snel en 3 hielden er een chronische longaanandoening aan over (we zijn in gesprek met de afd. milieuzaken van die gemeente).

Een zo langzamerhand vertrouwd beeld is het arriveren van weesje(s), door de moeder verlaten (nest verstoord), moeder verongelukt, egeltje zelf te ver afgedwaald enz. Soms zitten ze vast in plastic zak of fruitnet. Soms worden ze ten onrechte door honden geapporteerd, door kinderen opgeraapt, terwijl de moeder in de buurt is!

Gang van zaken bij de opvang

Vanaf maart 1987 tot augustus 1988:

- eerste opvang aan huis bij de coördinator of indien afwezig bij mevr. de Groot.
- de ziekenboeg bevond zich toen nog aan huis; er konden zo'n 12 egels worden opgevangen. Hier zorgde één (soms twee) medewerker 7 dagen per week voor de zieke egels!
- revalidatieruimte (kleine ruimte gehuurd van Vogelbescherming in Park Meer en Bos).
Hier werden de egels ondergebracht die maar één à twee maal per dag zorg nodig hadden. Daar werkten bij toerbeurt 9 vrijwilligers 7 ochtenden per week.
- gesloten tuinen voor die egels die hetzij vanwege de winter hetzij omdat ze nog niet volledig hersteld waren nog niet vrijgelaten konden worden.
- vrijlaten: direct na genezing ofwel na de winterperiode ofwel na een tussenperiode in een gesloten tuin.

De revalidatieruimte was veel te klein voor alle op te vangen egels, het aantal gesloten tuinen niet voldoende. De ziekenboeg aan huis had o.a. als groot bezwaar, dat de arbeidsintensieve verzorging op één à twee mensen neerkwam. Al met al voldoende redenen om bijzonder blij te zijn met de huidige opvangmogelijkheid, zoals we die hebben vanaf de tweede helft van 1988!

De opvang verloopt vanaf die tijd als volgt:

- 1 de eerste opvang is aan huis bij degene van wie het telefoonnummer op de folder vermeld staat, o.a. mevrouw de Groot, mevrouw Gietema en andere medewerkers. Indien het binnengekomen dier slechts 1 à 2 maal daags verzorging behoeft, gaat het naar de
- 2 ziekenboeg in het asiel. Hier staan 12 kooien. In de piekmaanden oktober tot en met december 1988 bleek dit aantal zelfs niet voldoende en moesten we kooien bij plaatsen.

- 3 Ook thuis bij medewerkers worden onder leiding van de coördinator dieren tijdelijk verzorgd zolang zij meer dan 2 maal per dag verzorging nodig hebben. Het gaat dan om heel zieke of gewonde dieren of om verweesde baby-egels die nog niet zelf kunnen eten of zo uitgeput zijn dat ze eerst wat extra geholpen moeten worden.
- Deze wijze van opvang passen we zo min mogelijk toe, alleen bij grote noodzaak: dit karwei is zeer arbeidsintensief; vaak moet men er s'nachts voor opstaan en zo'n 6 maal per dag voeren.
- Wij noemen deze opvang onze "Intensive Care".
- 4 Van de ziekenboeg gaat een egel naar de revalidatiekamer met plaats voor 30 tot 40 kooien. Het meeste werk in deze fase is het schoonmaken van hokken, slaapdozen, het eten geven, het egel wegen.
- 5 In onze buitenkooien, 6 in totaal, wennen egels aan de buitentemperatuur voor ze hun vrijheid herkrijgen of nog korte tijd of de hele winter in een gesloten tuin doorbrengen.
- 6 Gesloten tuin (deze fase wordt soms overgeslagen).
- 7 Vrijlaten.

.....

.
 .
 . Een ochtend egelen in de Egel-Antier

- .
 . Mist ligt nog tussen de duinen als ik, al vroeg, naar de egels ga. Op het pad hoor ik gesnuif en gehijg, een paard? Het blijken twee joggers te zijn, die nog genoeg adem hebben om me "goedemorgen" te wensen.
- . Het is koud, maar in de Egel-Antier blijkt het redelijk warm te zijn. Hier geen gesnuif en gehijg, maar wel geruis en een beetje gehoest vanuit de slaapdozen. En een beetje stank ook!
- . Koffiemachientje gauw in bedrijf gezet, gezellig gepruttel volgt en de geur van de koffie maakt de lucht wat dragelijker.
- . Een fikse emmer sop, werkhandschoenen aan en meteen aan de slag. Eerst de laatste berichten lezen inzake de kleine patienten: speciale behandeling, speciaal voer, alles staat keurig genoteerd, geen vergissing mogelijk! Toen ik hier pas werkte, was ik bang de egels niet uit elkaar te kunnen houden.
- . Geen zorgen echter, alle dieren zitten apart en op hun slaapdoos en op hun kooi staan hun naam en bijzonderheden.
- . Gauw de vuile kranten uit de kooi, eten en drinken weg, zorgvuldig soppen, drogen, frisse krantjes er in, zonodig ook de slaapdoos verschoneren.
- . Intussen zit de egel rustig in zijn doos op de behandeltafel in afwachting van behandeling, medicijnen en wegen. Een zorgvuldig karweitje dat wel enige tijd vergt. Ook het vullen van de diverse etensbakjes! Dan snel naar de volgende kooi, tot de hele zaak schoon is.
- . Hoe verschillend die dieren zijn. De ene kooi ziet er uit of er niemand in huist, de andere kooi is een Augias-stal, van onder tot boven vies.
- . Karaktertjes zijn het. De één is een zoet schatje, de ander blaast, bijt of piept.

- . Even koffie drinken en dan weer verder; als slot van het werk een verslagje
- . maken voor de volgende dag en als laatste de vloer dweilen zodat alles
- . er weer keurig uitziet, zoals in een klein ziekenhuisje. Zo hoort dat en zo
- . gaat het dan ook als regel.
- . Alleen als er bezoek komt, duurt alles wel wat langer, want de bezoekers willen
- . de egels zien en ze willen van alles weten over de behandeling. Dat houdt
- . natuurlijk op, maar het is wel heel belangrijk, dat men weet, hoe te handelen
- . wanneer men een egel vindt.
- . Soms wil iemand iets kopen uit ons egel-winkeltje. Kaarten, kleine egeltjes,
- . tassen of theedoeken. Zêër zorgvuldig wordt een keus gemaakt, het geld komt
- . natuurlijk ten goede aan de egels.
- . "Dank U wel, mevrouw, meneer, voor Uw bijdrage en voor Uw belangstelling",
- . zeg ik dan, "komt U nog eens terug?", zoals dat een volleerd verkoopster
- . betaamt. Als het aan mij ligt, komen ze terug.

Elizabeth de Wilde

.....

.....

Ervaringen met de zieke Tim, Taaie en Schraagje

- . Tim had een groot abces, Schraagje grote wonden en Taaie kon niet lopen en niet
- . zelf eten en drinken.
- . Wonden en abscessen weken we zo'n 7 minuten in een lauwwarm Bio-tex groen-
- . badje. Het vuil trekt er dan goed uit, waarna zalf op de plek wordt gesmeerd.
- . Wij bereiken hiermee goede resultaten, al kost dit veel tijd en inspanning!
- . Een egel rolt zich immers op bij gevaar en zie dan maar de zieke plek te
- . bereiken.....
- . Wèl realiseren wij ons continu dat egels nooit een troetel- of huisdier
- . moeten worden, opdat ze zo snel mogelijk weer in de natuur teruggezet kunnen
- . worden. Tim is inmiddels weer gezond en wel uitgezet.
- . Schraagje wordt nog intensief verzorgd.
- . Voor de ziekte van Taaie vond de dierenarts geen verklaring. Hij adviseerde
- . extra vit.B druppels en voedsel toe te dienen met pipetjes tot het dier zelf
- . zou kunnen eten.
- . Zo heb ik wel 2 weken om de 2 uur pipetjes met vloeibaar voedsel en medicijnen
- . gevoerd. Intussen zette ik om hem te verleiden lekkere hapjes neer zoals kip-
- . filet, brood met pindakaas en kattevoer.
- . De lekkerste hapjes werden voorzichtig, maar kordaat geaccepteerd,
- . de voor hem minder lekkere hapjes liet hij liggen. Het zelf drinken bleef
- . moeilijk omdat hij omrolde. Bij het genezen liep hij eerst achteruit en viel
- . om. Daarna brak de tijd aan van vooruit lopen, rechts gesteund tegen het
- . omrollen.
- . Gelukkig nam zijn gewicht goed toe, liep hij steeds beter, at zelf, zodat hij
- . inmiddels niet meer een intensieve verzorging behoeft en verder genezen kan
- . in een gesloten tuin.
- . Taaie noemden wij hem omdat hij zo hard voor zijn leven vocht en volhield.

Marianne Vink

.....

Gesloten tuin

In 1986 begonnen we een proef met drie van "onze egels". Deze waren eind november op wintergewicht. Zij waren als baby-egel gearriveerd. We durfden ze niet "zomaar" in de natuur terug te zetten. Bovendien begon het toen al flink koud te worden. Naar een voorbeeld uit een engels boekje over egels, maakten we van multiplex waterafstotend hout drie egelhuisjes, stopten deze vol blad, zetten ze in een gesloten tuin, d.w.z. egels kunnen daar niet uit ontsnappen, overdekten deze met een grote hoop blad en daar ging het drietal in. We bleven eten en drinken neerzetten, tot ze alle drie ingeslapen waren. Die winter vroom het hard en wij - zonder ervaring hiermee - wachtten vol spanning op het moment van wakker worden. We vreesden het ergste. Groot was de vreugde toen ze alle drie wankelend en 1/4 van hun gewicht kwijt, toch weer tevoorschijn kwamen. Dit bleek een succes voor de dieren, maar ook voor gesloten tuin bezitters.

Steeds meer mensen, geïnteresseerd in ons werk en de egels, meldden zich met hun tuin. We beschikken momenteel, juli 1989, over zo'n 50 adressen. De verzorger krijgt een egelhuisje in bruikleen. Wij komen de tuin op "egeldichtheid" inspecteren. De instructiefolder "Egel in gesloten tuin" (al 2 maal verbeterd en uitgebreid vanwege alle vragen en ervaringen uit de praktijk) wordt doorgelezen en daar achtergelaten. Tegenwoordig installeren we ook zgn. eethuisjes (omgekeerde sinaasappelkistjes met egelpoortje) zodat katten uit de buurt van het egelvoer blijven. Egels die geen binnenverzorging in kooien meer nodig hebben, maar nog even of zelfs een hele winter buitenopvang, plaatsen wij in een gesloten tuin met huisje en voedselhulp.

Een groot voordeel bij deze winteropvang is, dat de egels nu niet meer 5 à 6 maanden in kooien verblijven, alleen omdat het nog geen lente is! Je kunt ze in de kou niet zomaar vrijlaten: er is geen eten, geen droog nest, door de lage temperatuur worden ze snel traag en kunnen zich niet meer goed installeren. Ook voor genezende zomerpatienten is deze "tussenstap" van dan slechts korte tijd ideaal.

Opvangdagen

Het aantal opvangdagen is heel verschillend. Soms, 3 à 4 maal per jaar is een egel maar een dag bij ons: dit zijn zwervende mannetjes die gevaarlijke wegen oversteken en door mensen bij ons worden gebracht. Deze worden meteen weer vrijgelaten in parken e.d. Een aantal egels overlijdt direct na aankomst of na enkele dagen. Baby-egels die in de herfst arriveren, blijven tot mei erna bij ons: eerst in een kooi, dan voor een leer- en winterslaaperperiode in een gesloten tuin. Deze categorie "drijft het aantal opvangdagen erg op". Ook omdat ze groot in aantal zijn. Volwassen egels die in de herfst ziek of gewond arriveren, worden zolang het niet te koud is na genezing meteen vrijgelaten. Zij weten hoe voor zichzelf te zorgen: hebben geen leerperiode nodig, zoals de kleintjes die nog tijdens hun zoogperiode wees worden.

Nesten met of zonder moederegel

In de zomer van 1988 kregen we driemaal te maken met verstoorde moederegels: moeder Elizabeth baarde haar vier jongen tijdens het vervoer in een doos: zij was gevonden op een bouwplaats, kon daar niet blijven. Zij is met de kleintjes zes weken in een gesloten tuin met egelhuisje (van een medewerker) ondergebracht en heeft er in alle rust haar kleintjes groot kunnen brengen. We hebben haar met alle kleintjes op een goede plek in Zoetermeer vrijgelaten. De 2e moederegel had haar jongen al, zes in getal en werd (moederegel = 1300 gram) in een doos (baby=15 gram) naar ons gebracht. Ook zij verbleef 6 weken in een gesloten tuin.

De derde moederegel kwam uit een voortuintje in Houtwijk. De kleintjes begonnen net de omgeving rond het nest te verkennen (7 stuks) en kregen teveel bekijks in de buurt. Vandaar dat ook dit stel bij ons kwam.

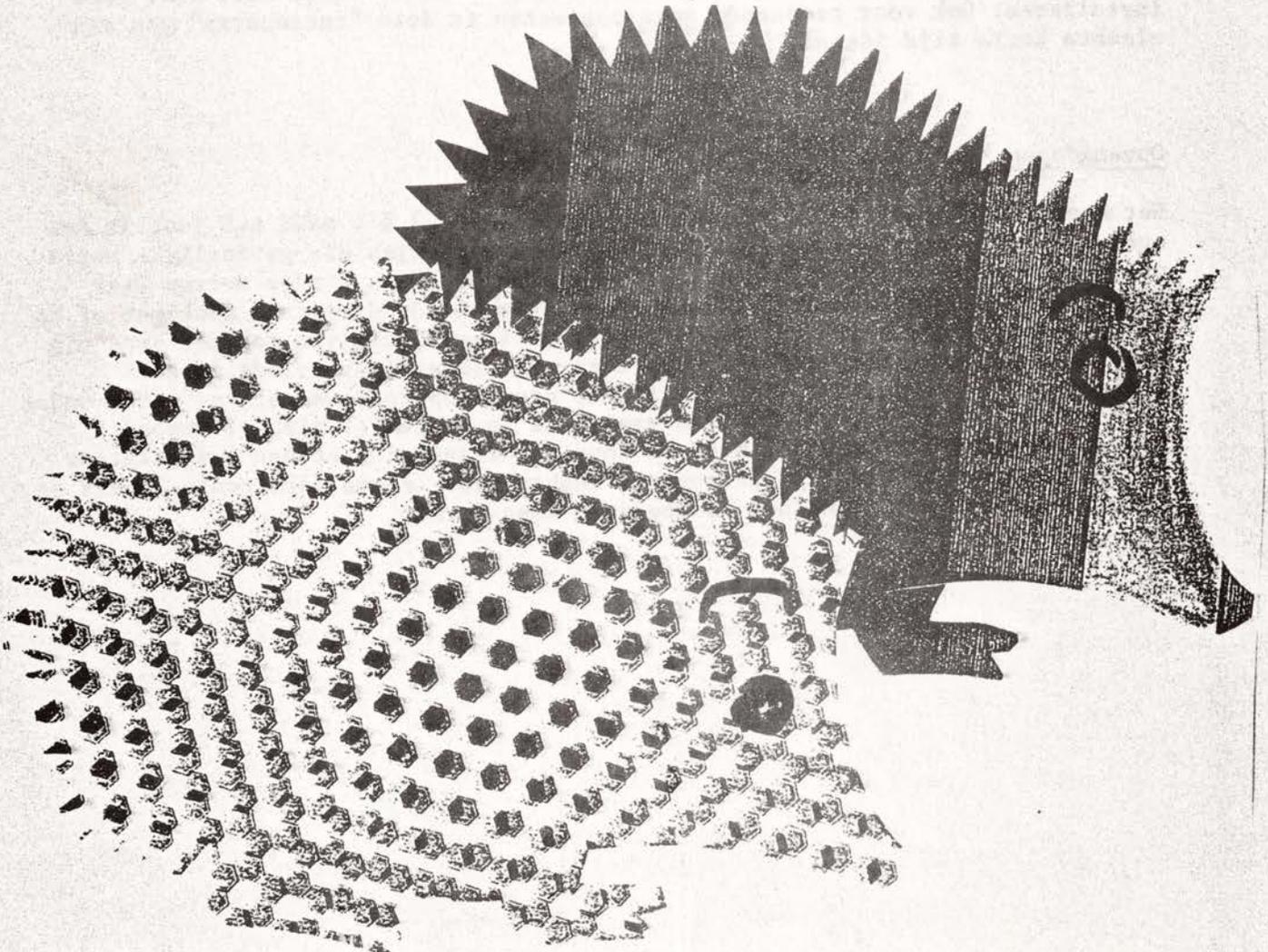
De 3e moederegel woog slechts 800 gram en was nogal ziek. Daarom bracht zij eerst met de jongen twee weken in een buitenkooi van het asiel door, waar grote rust heerste. Hierna bleef het hele stel nog ca 10 dagen in een gesloten tuin om daarna van de vrijheid te genieten.

Alle jongen van deze drie nesten "overleefden" onze bemoeienis, vooral doordat hun moeder voor hen zorgde.

Van een nest van 5 vier dagen oude weesjes overleed er één. Dit nest werd bij het knippen van een haag verstoord. Moeder verdween.

Van een in een schuur opgeschrikte moederegel werden drie jongen bij ons gebracht op 5 juni 1989, waarvan één reeds bij het vervoer overleed. De andere twee, Goudvinkje en Distelvinkje, zijn intussen na een kooi- en gesloten tuin periode vrijgelaten, resp. 21 en 25 juli.

Zij gedragen zich als echte egels en zijn niet tam!

Aantallen, Vind- en Uitzetplaatsen

In augustus 1985 kwamen de eerste egels van onze Werkgroep binnen:
Vanaf 01-08-85 - 31-12-85 bedroeg dit aantal 24. Aangezien wij toen nog niet over een goede registratie beschikten, volstaan we met enkele cijfers:

De meeste egels kwamen via het Haagsche Vogelasiel bij ons terecht, maar de vindplaats was niet gevraagd. Uitzetplaatsen waren Meyendel, Sorghvlietpark, Bosjes van Poot en enkele vogelreservaten in Den Haag.

Van 01-01-86 tot 31-12-86 kwamen er 78 egels binnen (42 M, 34 V, 2 onbekend). Het begingewicht varieerde van 120-1200 gr., het eindgewicht van 480-1500 gr. 17 Overleden er, 61 overleefden onze bemoeienis, 12 hiervan zetten we nog in 1986 uit, de rest bracht de winter bij ons door en werd in 1987 uitgezet.

<u>Vindplaats 1986</u>	<u>Uitzetplaats 1986</u>	<u>Uitzetplaats 1987</u>
Den Haag 37	Den Haag 10	Den Haag 23
Zoetermeer 12	Wassenaar 2	Wassenaar 1
Voorburg 5	12	Zoetermeer 5
Rijswijk 10		Maarheze 3
Benthuizen 5		Rijswijk 5
Schouwen 1		Oudemirdum 3
Aalsmeer 1		Benthuizen 1
Kwintsheul 1		Berkel/Rodenrijs 2
Oudemirdum 1		49
Voorschoten 2		
Monster 1		
Uithoorn 1		
Onbekend 1		
78		

In 1987 kwamen er 142 egels binnen (68 V, 63 M en 11 onbekend: deze laatste waren zo gemangeld, dat het niet meer te zien was). 37 Overleden in 1987, 37 lieten we nog vrij in 1987. De winter van '87/'88 brachten 68 egels door in kooi of gesloten tuin, 5 overleden er nog, 63 vrij.

<u>Vindplaats 1987</u>	<u>Uitzetplaats 1987</u>	<u>Uitzetplaats 1988</u>
Den Haag 87	Vog.Res. D.Haag 1	D.Haag, Vogelw.(oud) 3
Zoetermeer 14	Vogelw.D.Haag 7	D.Haag, ,, (nieuw) 9
Rijswijk 3	Westd. Park 5	D.Haag, Westd. Park 6
Voorburg 2	Den Haag, tuinen 2	D.Haag, Sorgh.vl.park 3
Wassenaar 5	Sorghvl.park 4	D. Haag, Clingend. 2
Wateringen 1	Meer en Bos 1	D. Haag, vindplaats 3
Monster 3	Wassenaar 5	D. Haag Vog. res. 1
Naaldwijk 5	Leiden, Meerzicht 2	D. Haag, Madestein 1
Pijnacker 5	Rijswijk 2	D. Haag, nwe.Schevb. 1
Delft 5	Zoetermeer 4	D. Haag, Meer en Bos 1
Leidschendam 1	Nieuwkoop 1	D. Haag, Ockenrode 2
Voorschoten 7	Vries (Dr.) 1	D. Haag, Houtwijk 1
Leiden 1	Barghum 2	D. Haag, tuinen 1
Berkel/R. 2	37	Wassenaar 8
Onbekend 1		Zoetermeer 4
142		Pijnacker 2
		Rijswijk 4
		Voorschoten 2
		Rand Aalten 2
		Bommelerwaard 4
		Nieuwkoop 1
		Wateringen 1
		Soestdijk 1
		Jubbega 1
		63

Begingewicht :82-1280, eindgewicht : 87-1750 gram.

Van 1 januari 1988 tot 1 januari 1989 kwamen er 178 egels binnen, waarvan 76 M en 102 V.

In 1988 werden nog 65 hiervan uitgezet, 51 egels overleden in 1988 en 62 egels overwinterden bij ons, waarvan er begin 1989 nog 2 overleden.

Vindplaats 1988		Uitzetplaats 1988		Uitzetplaats 1989	
Den Haag	104	Den Haag	30	Den Haag	27
Zoetermeer	24	Zoetermeer	6	Wassenaar	6
Rijswijk	16	Rijswijk	2	Voorschoten	5
Voorburg	10	Wassenaar	14	Voorburg	2
Onbekend	5	Apeldoorn	2	Vogelres.Vburg	2
Delft	4	Klimmen	2	's Gravenzande	5
's Gravenzande	4	's Gravenzande	1	Nootdorp	1
Leidschendam	2	Berkel en R.	3	Berkel en R.	1
Leiden	1	Veluwe	1	Apeldoorn(rand)	2
Maassluis	1	Kwintsheul	1	Aalten (rand)	2
Poeldijk	1	Odoorn	2	Vogelreservaat	
Dinteloord	1	Dinteloord	1	Jubbega	1
St-Philipsland	1		65	Heemtuin	
Berkel en R.	1			Hillegom	4
Voorschoten	1			Rijswijk	2
Wateringen	1				60
Benthuizen	1				
	<u>178</u>				

Het gewicht van de binnengekomen egels variëerde van 15 gram (10 babies) tot 1300 gram (2 moederegels). De egel die het meest aankwam, was Moshe Dayan, onze éénoog. Hij groeide van 350 tot 1350 gram.

De piektijd in de opvang was oktober (37), november (41) en december (19).

Van 2 egels uit 1988 weten we zeker dat deze "even" terugkwamen in het asiel. Moshe Dayan, een heel blonde egel, was aan één oog blind. Deze zetten we 2 maal uit in de Vogelwijk. Door zijn opvallende kleur en blinde oog werd hij drie keer teruggebracht. Deze derde keer is hij bij Meyendel uitgezet in de bungalowwijk daar. Hier wordt hij nog af en toe signaleerd.

Rieke Les Inconnus kwam als uitgehongerde baby bij ons met haar broertje Jack in november 1988. Zij overwinterden in een gesloten tuin en werden samen in Landgoed Vredenoord langs de Vliet uitgezet. Rieke woog toen 1 kilo (mei 1989). Half juni kwam er een zwaar gewonde vrouwtjesegel van een kilo bij ons binnen, afkomstig van die plaats.

Zo ziek als ze was, na de nare schoonmaakbehandeling bij de arts in een kooi in de ziekenboeg gezet, keek ze even of alles op zijn plaats stond: "waar staat mijn water, wat zit er in het etensbakje, hebben ze mijn meelwormen niet vergeten. Alles oké, nou dan ga ik maar in mijn slaapdoos bijkomen van alle narigheid." Dit zelfde gedrag maakten we ook steeds bij Moshe Dayan mee. Egels die voor het eerst bij ons komen, weten niet direct alles te vinden, dat duurt wel even. Leuk te weten, dat beide zo goed voor hun eigen kostje konden zorgen (1350 en 1000 gram bij het vinden).

In het eerste halfjaar van 1989 kwamen er 33 egels bij ons binnen, evenveel als in het eerste halfjaar van 1988. Hiervan waren er 18 M en 14 V. Eén onbekend. 24 Egels zijn weer vrij, acht overleden vrijwel direct en één nog niet zo lang bij ons, wordt nog verzorgd (d.d. half juli '89).

<u>Vindplaats 1989</u>		<u>Uitzetplaats 1989</u>	
Leiden	2	Rijswijk	2
Zoetermeer	1	Den Haag	15
Delft	1	Voorburg	2
Maassluis	1	Wassenaar	3
Voorburg	4	Vogelreservaat	
Wassenaar	4	Jubbega	1
Rijswijk	2	Achterhoek	1
Naaldwijk	1		<u>24</u>
's Gravenzande	1		
Den Haag	<u>16</u>		
	33		

.....

.
 . EGELLAND IN DE OPEN TUIN

- .
 . Egels in een open tuin is heel anders dan egels in een gesloten tuin. Daar
 . komen wij steeds meer achter!
- .
 . In de gesloten tuin kun je ze tellen, in de open tuin niet. Elke dag is het
 . weer een verrassing. Hebben ze (de egels dus) weer een (grote) vergadering
 . gehad en komen ze allemaal na die vergadering dineren in "onze" open tuin, of
 . komen alleen Fragile en Borsteltje vanavond. Elke dag is dit weer de vraag.
- .
 . In de loop der tijd hebben wij drie zieke egels gehad, maar bij de egelopvang
 . hebben zij daar gelukkig weer iets aan kunnen doen en zijn "onze" egels weer
 . terug. Het vermoeden bestaat op dit moment (we schrijven juni 1989) dat in (één
 . van de) egelhuisjes gezinsuitbreiding heeft plaatsgevonden. Een spannende tijd
 . dus.
- .
 . Op aanwijzing van egelopvang voeren wij de egels en zij varen daar wel bij.
 . Honingwater, pinda's, rozijnen, kattevoer, brood en pindakaas is eten wat heel
 . goed gegeven kan worden en zo hopen we dat de egels gezond blijven.
- .
 . Een open tuin houdt altijd risico's in, maar wij wonen gelukkig in een
 . Voorburgse "zone 20 km -wijk". Dit houdt in dat er niet harder dan 20 km per
 . uur mag worden gereden, zodat de kans op ongevallen met "onze" egels gelukkig
 . niet zo groot is.

Liesbeth Kragt

.....

Het vrijlaten

Zodra de egel opgeknapt is, het weer dit toelaat, de winterslapers wakker en op gewicht zijn, wordt een goede uitzetplek gezocht, Helaas wordt het in onze volle randstad steeds lastiger zulke plekjes te vinden. Wanneer teveel egels in hetzelfde gebied komen, lijden ze honger, ontstaan gevechten en gaan ze zwerven. Medewerkers die geruime tijd een egel in de gesloten tuin opvingen, vonden het vrijlaten soms -afgezien van de moeilijke keuze van "de juiste plek voor mijn beest" (altijd in overleg met ons)- wat moeilijk. Ook asielmedewerkers zien sommige egels node gaan. Zo verantwoord mogelijk uitzetten is dus niet alleen voor de egels, maar ook ter geruststelling van de verzorgers heel belangrijk.

.....

.'t PLEGELMOER-GEVOEL

- . Ergens in mei en 's avonds zo tussen acht en negen.
 . De zon neigt ter kimme, nog een enkele laatste straal streelt 't struweel.
 . (Nee, stil nou, dit hóórt erbij).
 . Langs een slootje, over 't glooiende oevertje kruipt een dikke slak;
 . een vette regenwurm verbeeldt zich, dat de merel 'm niet gezien heeft en
 . schuifelt verder tussen de bladeren, die de machtige eik vorig najaar als
 . een deken over de grond gelegd heeft. Fris fluitekruid, in gezelschap van
 . vrolijke koekoeksbloemen, stoffeert de open plekjes tussen els en vlier.
 . Vliegjes en muggen dansen in 't lage licht. Een eendenpaar zoekt kwakend
 . een stekje voor de nacht.
 . Hoger langs 't pad staat daar de grote eik: z'n wortels fors en sterk,
 . wijd in de grond geplant. Daartussen zijn gerieflijke holletjes: droog, warm en
 . veilig (tenminste, dat hoop ik!). Nog nēt een beetje late zon kriebelt z'n
 . voeten. Dit toch móét een goeie plek zijn. Een plek voor m'n plegelkind Akke.
 . De hele winter heeft ze in m'n tuin geslapen; ze is er weer wakker
 . geworden en aangesterkt. En nu moet ze 't alleen zien te redden.
 . Met zo'n stoere beschermer als déze eik moet 't haar wel lukken. Ik
 . vertrouw haar (weer) aan Moeder Natuur (en Vader Eik) toe, met een lichte
 . bibber in m'n hart en een beetje wee gevoel. 't Plegelmoer-gevoel, toch wel....

Yvonne Palthe

.....

Informatie over Egels

- folder	Egelopvang	herzien zomer 1989
- folder	Egel gevonden, maar wat nu?	herzien zomer 1989
- folder	Vragenlijst over egels	april 1989
- folder	Egels: Alg. informatie over egels	november '88
- folder	Egel in gesloten tuin	herzien voorjaar '89
- folder	Het uitzetten van een egel i.h. voorjaar	herzien lente '89
- folder	Egel en gastgezin	herzien feb. '89
- folder	Egeloverwinteringshuis	1987
- folder	Egelhuis	1988
- folder	Egelvriendelijke tuin de Vogelwijk	maart 1989

Overzicht Egel Tim tijdens opvang door Stichting Egelopvang Den Haag e.o.

gevonden door mevr. Driessen, Mezenlaan 40, Den Haag, tijdens haar wandeling langs de laan v. Poot, ter hoogte van het DGM kantoor en Vogelreservaat, 19/4/89. Liep vlgs haar moeizaam én overdag gevonden, dus meegenomen! Goed gezien.

TIM = 0 430 gram op 19 april 1989.

Via de DGM-post naar het Egelasiel gebracht.

Sterk vermagerd, eet direct goed. Heeft dikke bult op rug. Blijkt groeiend abces te zijn. Op 2/5 opengemaakt door dierenarts; er komt veel bloed en pus uit. Drie keer per dag schoonspoelen met oplossing waterstofperoxyde. Ripercol injecties tegen inwendige parasieten op 19 en 21 april en 2 en 9 mei. 10 Mei mestonderzoek: negatief. Loopt kreupel eerste week.

19/4 = 430 gr.	1/5 = 760 gr.	21/5 = 860 gr.
20/4 = 570 gr.	2/5 = 780 gr.	22/5 = 900 gr.
21/4 = 610 gr.	3/5 = 700 gr.	23/5 = 900 gr.
22/4 = 590 gr.	4/5 = 760 gr.	24/5 = 920 gr.
23/4 = 620 gr.	5/5 = 760 gr.	25/5 = 940 gr.
24/4 = 610 gr.	6/5 = 760 gr. abces opnieuw opengebarsten	25/5 abces over
25/4 = 640 gr.	7/5 = 760 gr.	26/5 = 920 gr.
26/4 = 660 gr.	8/5 = 790 gr.	27/5 = 920 gr.
27/4 = 695 gr.	9/5 = 790 gr.	28/5 = ?
28/4 = 700 gr.	10/5 = 775 gr.	29/5 = 940 gr.
29/4 = 700 gr.	11/5 = 780 gr.	30/5 = 900 gr.
30/4 = 760 gr.	12/5 = 780 gr.	31/5 = 950 gr.
	13/5 = 810 gr.	1/6 = 980 gr.
	14/5 = 820 gr.	2/6 = 1020 gr.
	15/5 = 800 gr.	
	16/5 = 780 gr. (stinkt erg naar pus)	
	17/5 = 860 gr.	
	18/5 = 890 gr.	
	19/5 = 900 gr.	
	20/5 = 850 gr.	

Heeft vanaf 31 mei een puinhoop van haar kooi gemaakt ("kooi verbouwd") en veel gebromd en geschreeuwd. Geheel genezen en aangesterkt. Contact opgenomen met de vindster en met haar is Tim vrijgelaten; luxemanier, nl. via een egelhuisje in open tuin in de Spreeuwenlaan, vlakbij de vindplaats.

En nu maar hopen dat ze nog een leuk leventje mag hebben!

